

Годишно съвместно програмно събитие 2011

Брюксел, 9-10 Ноември 2011 г.

Окончателен доклад

Effie Amanatidou

Със съдействието на:

Ilmari ABSETZ, TEKES
Dan Andree, Министерство на образованието и научните изследвания Швеция
Rolf ANNERBERG, FORMAS
Patries BOEKHOLT, Technopolis Group
Roland Brandenburg, FFG
Giorgio CLAROTTI, ГД Изследвания и иновации
Ivan CONESA-ALCOLEA, ГД Изследвания и иновации
Jan-Arne EILERTSEN, NCR
Ken GUY, Wise Guys Ltd.
Peter HAHN, VDI-VDE IT
Karel HAEGEMAN, JRC / IPTS
Angus HUNTER Optimat Ltd
Imelda LAMBKIN, Enterprise Ирландия
Christian LISTABARTH, BMWFJ
Esther MARTIN MALAGON, ГД Изследвания и иновации
Christian NACZINSKY, Австрийското федерално министерство на науката и изследванията
Joerg NIEHOFF, ГД Изследвания и иновации
Julia PRIKOSZOVITS, ГД Изследвания и иновации
Evelyne TESTAS, ГД Изследвания и иновации
Carlo TERECCA, ГД Изследвания и иновации
Wolfgang WITTKE, ГД Изследвания и иновации

Ноември 2011

Докладът е получен по електронен път в рамките на сътрудничеството на АУРЕ с други европейски партньори. Текстът е преведен от Михаела Ганчева – АУРЕ и е публикуван за общо ползуване в раздел URBAN-NET на страницата на АУРЕ – www.aside-big.org

Съдържание

Резюме.....	i
Въведение.....	1
Структуриране.....	2
Оценка на напредъка.....	3
Предизвикателства и поуки.....	6
Управленска, научна и финансова интеграция на публично-частните партньорства.....	6
Управление на публично-частните партньорства.....	7
Финансиране на публично-частните партньорства.....	8
Определяне и подбор на темите.....	9
Насоки по рамковите условия.....	10
Партньорска и програмна оценка, мониторинг и оценка на въздействието.....	11
Прогнозиране.....	12
Финансиране на трансгранични изследвания и операции.....	12
Използване на резултатите от научните изследвания и правата над интелектуална собственост..	13
Следващата версия на ERA-NET.....	14
Бъдещо развитие.....	16
Заклучение.....	17

Резюме

Европейските общества са изправени пред редица предизвикателства, които имат глобални измерения, и които изискват комбинирането на значителни усилия и ресурси за да бъдат разрешени ефективно и ефикасно. Поради тази причина през последните години държавите-членки на ЕС са развили редица обещаващите партньорски взаимоотношения с цел обединяване на общи ресурси и справяне с основните социални предизвикателства. Изграденият положителен опит с ERA-NET, както и редица други инструменти и процеси са били добавени към набора от инструменти, с които си служи Европейското изследователско пространство (ERA), включително и инициативи по член 185, съвместни програмни инициативи (JPIs), и в по-близък план нови инициативи, каквито са Европейските иновативни партньорства (EIPs)

Споделяне на опита

С увеличаване на броя и разнообразието на публично-частни партньорства и увеличаването на свързаните с тях инструменти за подпомагане е станало наложително да се обмени опит и да се споделят придобитите знания и извлечените поуки, свързани с тяхното функциониране и ползи в различните контексти. В частност, споделяне от такъв характер е необходимо за да се формулират препоръки за дизайна на бъдещите версии на подходящите инструменти за реализиране на ERA и за справянето с основните предизвикателства пред обществото. В това отношение годишното съвместно програмно събитие 2011 изигра точно такава роля. Това позволи обмен на идеи и опит, свързани с различни инструменти (ERA-NET, инициативи по ERA-NET PLUS, инициативи по чл. 185, JPIs, EUROSTARS и др.). Темите включват рамковите условия за съвместно програмиране; управление на публично-частни партньорства; идентификация и избор на теми, които ще се покриват в рамките на публично-частни партньорства; условията на трансграничните действия; както и мониторинг, оценка и оценка на въздействието.

Задаване на сценария

Всепризнат е обещаващият подход на съвместното програмиране в проучването на приноса на научните изследвания и иновациите за ефективно и ефикасно решаване на големите предизвикателства пред обществото. Нещо повече, докато Комисията е както политически, така и правно задължена да ускори завършването на ERA, сегашният суров финансов климат, прави още по-наложително засилването на транс-националното сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите. По-конкретно, ERA включва създаването на единен пазар на данни; трансграничен постоянен обмен на изследвания и данни, подобряване на достъпа до научноизследователски инфраструктури и финансиране; откриване на национални програми; засилено сътрудничество и обединяване на ресурси, общи стратегии и алианс между заинтересованите страни в научно-изследователската сфера, управление на равнище ЕС в партньорство с държавите-членки.

Развитие

Въпреки че са предприети редица стъпки в тази посока, общият прогрес към напълно функционална ERA е бавен и откъслечен. Все още предстоят няколко предизвикателства на различни равнища. Те включват осигуряване на дългосрочна ангажираност на държавите-членки; опростяване на съществуващите инструменти, еволюция на стандартизираните процедури, хармонизиране на процедурите в рамките на националните програми в целия ЕС, както и хармонизиране и планиране на инициативи с цел да се гарантира взаимното допълване, синергия и избягване на дублирането.

Интегриране

Напредъкът по отношение на управленската и научна интеграция в рамките на публично-частни партньорства е задоволителна до този момент, но финансовата интеграция все още е предизвикателство. Въпреки че съществуват някои примери за добри практики, от които да се учим, все още има много препятствия за преодоляване и значителни възможности за иновации, особено по отношение на споделянето на риска. Разширяване финансовата база чрез добавяне на нови източници е един курс към стойностни проучвания. Това може да се направи чрез използване на рисковите фондове или чрез средства от Европейската инвестиционна банка (EIB), или чрез инструментите за финансиране при поделение на риска (RSFF) на EIB, Европейската комисия, структурните фондове и др. Намаляване на рисковете за отделните държави-членки чрез такива стратегии би могло да улесни напредъка към използването на "реални общи парични средства".

Управление

В същото време, са необходими координация и сътрудничество между вече съществуващите много различни публично-частни партньорства, като се има предвид многообразието на релевантни инициативи, които могат да се конкурират за ограничените национални фондове. Следователно е необходимо да се подобрят комуникационните канали, с цел да се насърчи взаимното допълване и синергия между различните инструменти. Ролята на Комисията като посредник и медиатор може да бъде важна в това отношение.

Осъществяване

Някои фактори са определени като необходими за успешното изпълнение на съвместни програмни дейности. Това включва опростяване на правилата и процедурите, регламентиращи участие и приемане на общи принципи, които са в основата на рецензирането, също и оценка и управление на правата върху интелектуалната собственост (IPR). Идентифициране и включване на всички заинтересовани страни в определянето на теми, избор на страни-партньори и осигуряване на по-голяма яснота и прозрачност в предложението и подбора на теми са други критични фактори за успех.

Като цяло, споделянето на опит трябва да помогне на участващите в обществено-частните партньорства, да не губят време в търсене на неща, които вече са открити. JPIs трябва доколкото е възможно да регулират своите методи на работа спрямо съществуващите най-добри Европейски практики. Въвеждането на подходящи, налични пакети от инструменти трябва да се насърчава чрез по-широко използване, по-специално на пакетът от инструменти на ERALEARN и неговите компоненти, включително и ръководства за най-добри практики, методологии за взимане на решения, списъци на отметнатите дейности, план на споразуменията, форми за отчетност и т.н. Когато е необходимо, при вземане на специфични решения, трябва да се използват колкото е възможно повече съществуващите модели, от колкото да се започва на чисто. Участниците в

събитието с голямо мнозинство се съгласиха относно необходимостта да се намали комплексността и да се наблегне на простотата и гъвкавостта.

Рамкови условия

Разработването на директиви по рамковите условия за съвместно програмиране (FC Guidelines) е действителна стъпка към добри практики в изпълнението на съвместни програмни дейности. Въпреки това, степента в която се прилагат директивите варира при всеки отделен случай. Цялостното впечатление е, че директивите не са толкова добре познати колкото бихме желали. Въпросът за по-добра комуникация и популяризиране беше предложен за обсъждане на ниво държави-членки и някои от участниците дори поставиха въпроса за доброволчески си статус.

Оценка на въздействието

Мониторингът и оценката са процеси на научаване, които могат значително да допринесат за изпълнението на програмата. Въпреки това, като се има предвид наличието на много различни инструменти за съвместно програмиране и дейности, решенията касаещи подбора и участието на инструменти става все по-трудно, особено когато ресурсите са ограничени. Данните от проведените мониторинг, оценка и оценка на въздействието допринасят все повече в процеса на формулиране на политики. Има много инструменти и подходи, които могат да бъдат използвани за мониторинг и оценка на въздействието, но предизвикателството се крие в избора на тези, които са в състояние да идентифицират реалните въздействия от транснационалното сътрудничество, включително социалните въздействия.

Прогнозиране

При определянето и подбора на теми които да бъдат подкрепени, прогнозирането е важен процес. Въпреки това, той не трябва да се разглежда като еднократна дейност, проведена преди началото на инициативите, а като непрекъснат процес, насочен към постоянна преоценка на обосновката, визията и целите на съвместните програмни инициативи. По-широката достъпност на експертни знания и резултати от минали и текущи дейности също биха допринесли полза към политическата общност.

Трансгранични действия

Реализиране на ERA изисква промяна от трансгранично финансиране към трансгранични действия с оглед улесняването на по-холистичния подход за справяне с основните предизвикателства пред обществото. В основата си трансграничните действия включват свързването и организирането не само на разполагаемите средства, но и на знания, човешкия капитал, инфраструктура, съоръжения и др. В крайна сметка програмните трансгранични действия ще включват и ще зависят от организации и институции отговорни за трансграничните дейности. Минималните условия за провеждане на трансгранични действия включват обща оценка, критериите за подбор и процедури, хармонизирани критерии за допустимост в рамките на всички участващите национални програми, както и съгласувани принципи, уреждащи правата върху управлението на интелектуалната собственост. Правилата по рамковата програма могат да послужат като отправна точка, но те се нуждаят от значително опростяване, преди да се причислят към добрата практика.

ERA-NET в бъдещето

При обсъждането на бъдещите версии на проекта ERA-NET, участниците приеха необходимостта за по-опростен план на ERA-NET Plus, но отбелязаха, че всяко препроектиране ще бъде насочено към решаване на текущите проблеми при изпълнението. Те също така отбелязаха, че докато потенциалното сливане на ERA-NET и ERA-NET PLUS е обосновано, ще бъдат необходими специални усилия за да се избегне изграждането на още един комплексен инструмент. Положителното въздействие на допълнителното финансиране бе силно затруднено, но значението на този вид финансиране от ЕС, не трябва да се преувеличава. Участниците също така подчертаха необходимостта да се продължи с оказването на подкрепа на различни дейности по ERA-NET, с цел да се гарантира качеството на мрежите и изследванията (не само с покани за съвместно представяне).

Участниците подкрепиха идеята, че бъдещите действия трябва да обхващат широки тематични области и се съгласиха с предположението за проучване на възможността за предоставяне на финансиране от институциите за ERA-NET. Увеличаването на броя на финансовите източници в отделните ERA-NET аспекти също бе предложено като начин да се избегне изключването на добри проекти и изследователи, поради ограничени национални фондове. Заделянето на средства за тези цели като част от приноса на ЕС се счита за добра практика.

Бъдещо развитие

Като цяло, опитът натрупан до момента с публично-частните партньорства улесни идентифицирането на бъдещите предизвикателства и позволи да се научат ценни уроци, които да бъдат използвани при предложени формулирани по отношение на подобряване на текущи инициативи и изготвяне на бъдещи такива. Напредъкът ще зависи от стъпките предприети както на национално така и на Европейско равнище. Ролята на ЕК ще бъде особено важна, особено по отношение на създаването на структурата на ERA, подобряване на симплификацията, оперативната съвместимост между различните инструменти, насърчаването на обмена на знания и разпространението на добри практики, улесняване на взаимодействието с други източници на финансиране; подкрепа в процеса на съвместно планиране и насърчаване на ангажирането на по-малко научни изследвания и иновации сред държавите-членки и страните-кандидатки за членство, когато е уместно.

Въведение

Тъй като разнообразието от публично-частните партньорства и съпровождащите ги инструменти се увеличава, е наложително да се обменят опит и да се изготвят препоръки относно начините за подобряване на процеса на дизайн на тези партньорства и инструменти, особено по отношение на повишаване на ефективността и ефикасността на техния принос към разрешаване на големите предизвикателства пред обществото. Това бе всеобщата цел на годишния съвместно програмно събитие 2011, проведено в Брюксел на 9-10 ноември, 2011.

Събитието предостави възможност за обсъждане на най-новите политически мнения по въпроси свързани със съвместното програмиране на научни изследвания и иновации в Европа и публично-частните партньорства като цяло, както и възможност за обмен на мнения и опит към днешна дата и изготвяне на изводи за факторите благоприятстващи успеха и ръководните принципи в бъдещите начинания. Въз основа на изминали годишни събития на тема ERA-NET, целевата аудитория, за 2-дневната конференция бе разширена и включи 300-400 политици и спонсори в научно-изследователската сфера в Европа с интерес в публично-частните партньорства (например членове на GPC, JPI представители, ERA-NET координатори и участници, представители на инициативи по

член 185, ETPs, JTI,s PPPs, the EIT, EIPs etc., както и евродепутати и членове на постоянните представителства).

Следвайки положителния опит от изминали събития, програмата съдържахме смесица от пленарни сесии, също така предложи обзор на теми и общ форум за всички участници, както и малки интерактивни сесии, включващи работни групи, фокусирани върху ключови въпроси, свързани с публично-частните партньорства в контекста на Horizon 2020.¹

Въпреки размерите си събитието (имаше повече от 350 участници) постави предизвикателство по отношение на стимулирането на конструктивния дебат. Пленарните сесии и паралелните работни срещи също бяха продуктивни по отношение на извличането на поуки, както и обсъждането на възможните бъдещи подходи. Като цяло, събитието бе високо оценено като способ за обединяване и споделяне на опита на участниците, включени в широкия спектър от инструменти и инициативи за съвместно планиране.

Настоящият доклад обобщава основните резултати от дискусиите заедно със структурата на доклада, което отразява общата структура на програмата на конференцията. Той започва с преглед на материала представен в пленарните заседания, които рамкираха последващи дискусии в паралелни сесии чрез представяне на спектър от гледни точки относно публично-частните инициативи. В тях се включват позицията на Комисията относно съвместното програмиране и структурирането на ERA и 2020 Horizon; перспективите пред GPC и Европейския парламент; обзор на напредъка в конкретни съвместни програмни дейности и инициативи . Докладът обобщава предизвикателства и поуките, извлечени по време на обсъжданията в седемте работни срещи под надслов „взаимното обучение“, всяка от които се занимаваше с проблема в сърцевината на настоящите дебати свързани с координирането и сътрудничеството на национални и регионални изследователски програми. В заключение докладът предлага препоръки относно бъдещето на дейностите за съвместно програмиране като цяло, както и резюме на основните точки в мероприятияето.

Структуриране

Годишното съвместно програмно събитие 2011 г. бе открито с видео съобщение на комисаря по научни изследвания и иновации, Máire Geoghegan-Quinn. Комисарят зададе на дискусиите по-широки рамки, отбелязвайки разнообразието от предизвикателства, пред които са изправени Европейските общества днес, като тези произтичащи от застаряването на населението или тези свързани със здравето, като деменция или Алцхаймер. В тази връзка тя се позовава на напредъка, постигнат в създаването на някои съвместни програмни инициативи (JPIs). Въпреки това тя подчерта, че повече от тези инициативи са необходими в различни области като здравеопазване, енергетика и околна среда. Съвместното програмиране и сходните инициативи са обещаващите средства на държавите-членки в процеса на обединение за намиране на ефективни и ефикасни решения на важните обществени предизвикателства чрез научноизследователска дейност и иновации. Стойността на конкретното събитие, както и на дискусиите бе особено подчертана в светлината на подготовката на предложенията на Комисията относно структурата на ERA и Horizon 2020. Anneli Pauli, заместник-генерален директор "Innovation and ERA" в DG Research & Innovation, отбеляза, че е налице както политическо, така и законово задължение ERA да премине към следващото ниво и да се ускори нейното завършване². Освен това, в условията на сегашния суров финансов климат е още по-наложително да се увеличи сътрудничеството в областта на научните изследвания и иновациите.

Конкретно ERA означава единен пазар за знание; трансграничен поток за изследователи и познания, достъп до научноизследователски инфраструктури, финансиране, сътрудничество, откриване на национални програми, обединяване на ресурси, стратегии и алианси между заинтересовани страни в изследователските среди и управление на ниво ЕС с партньорство от страна на държавите-членки. Няколко стъпки бяха направени за превръщане на тези цели в реалност, но цялостният напредък е смятан за твърде бавен и откъслечен.³

Структурата на ERA се стреми да допринесе за премахване на оставащите препятствия и липсата на ефективност чрез определяне на ERA, на общите цели, обхват и ключови принципи, които да се спазват от държавите-членки на ниво ЕС. Тя трябва да идентифицира всички действащи лица в ERA, техните права и задължения, както и да определи принципите и начините на управление и координация на политиките.⁴

От основните въпроси засегнати в структурата на ERA по време на дискусиите проведени в рамките на Съвместното програмно събитие се очакваше да допринесат яснота по въпроса за циркулацията на знания, отвореният достъп и трансграничните действия.

В същото време подготовката на Хоризонт 2020 би се повлияла положително от дискусиите относно съвместното програмиране и по-специално на проектирането и изпълнението на съответните инициативи за финансиране в подкрепа на ERA партньорства. Хоризонт 2020 е ориентиран към справяне с предизвикателствата пред обществото чрез подкрепа на висококачествени изследвания и конкурентоспособност на промишлеността. За да се подобри ефективността, Хоризонт 2020 интегрира съществуващите инициативи⁵ и представя засиленото взаимното допълване на структурните фондове в областта на научните изследвания и иновациите.

¹Дневен ред, списък на участници и копия на презентации, направени по време на събитието могат да бъдат намерени на <http://netwatch.jrc.ec.europa.eu/nw/>

²Изрично посочени или подразбиращи се в стратегията "Европа 2020", обединение за иновации, водеща инициатива, решения на Европейския съвет февруари 2011 г., и Договора от Лисабон (TFEU чл 179 и чл. 182.5)

³Anneli Pauli (2011 г.) "Годишно съвместно програмно събитие, 2011 г." Брюксел, 9-10 ноември 2011 г.

⁴Пояснителна бележка до членовете на ERAC, "Тема: ERAC заседание, 23 февруари 2011 г., точка 5.1, на дневен ред"

⁵7-ма рамкова програма (FP7) за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности; иновационни елементи от Програмата за конкурентоспособност и иновации (CIP), както и финансиране от ЕС за Европейския институт за иновации и технологии.

Значението на научните изследвания и иновациите за справяне с големите предизвикателства беше повторено отново от Maria Da Graça Carvalho, член на Европейския парламент. Това е отразено в предложението на Комисията за увеличен бюджет за Хоризонт 2020 (достигайки € 80 милиарда, 46% увеличение от РП7), както и в официалните позиции на Парламента да предложи един дори по-висок бюджет (€ 100 000 000 000) за държавите-членки. Г-жа Da Graça Carvalho приветства "Хоризонт 2020" като подчерта, че особено внимание бе отделено на подобряване на достъпа и изпълнение с по-малко инструменти, както и на опростяването на процедурите и правилата за управление и финансиране. Целта трябва да бъде гарантиране на прозрачност и подобряване на достъпността чрез подход основан на доверие. Един такъв подход, отбеляза тя, е също толкова важен и в съвместни програмни дейности.

Опростяването беше повторено отново като основен принцип в структурата на всички партньорски инициативи, като бе опоменато в последното съобщение относно "Партньорството в областта на изследванията и иновациите"⁶. Фокусирайки се върху публично-частните партньорства, Seán O'Reagain, заместник-началник на отдел Съвместно планиране на Генерална дирекция Научни изследвания и иновации, отбеляза положителния опит, натрупан досега при различните публично-частни партньорства, които са успели да обединят заедно публични и частни партньори за формиране на стратегически съюзи в борбата с определени обществени предизвикателства. Тези инициативи допринесоха за по-голямо влияние на Европейското финансиране и за по-добра съгласуваност на научни изследвания и иновации в определени области.

Като цяло, партньорският подход е утвърден като важен елемент от бъдещата Европейска изследователска и иновационна политика. Въпреки това, увеличаването на дългосрочните ангажименти е необходимо за всички партньори, особено по отношение на финансовата интеграция, както и опростяване облика на партньорствата с нови, прости и по-гъвкави инструмент, чрез сливане на съществуващите ERA-NET, ERA-NET Plus и съответните части на Европа INNOVA и PRO INNO Europe.

⁶COM (2011) 572 окончателен

Оценка на напредъка

През годините е постигнат значителен напредък в партньорските дейности в различни области. Инициативи и инструменти от гамата JPIs ERA-NET и ERA-NET Plus, член 185 и т.н., са показан в таблицата по-долу.

Таблица 1: Примери за публично-частни партньорства

Текущи публично-частните партньорства	Цели
ERA-NET 100 проекта от 2002 г. насам	Координиране на националните програми за научни изследвания в избраната област
ERA-NET Plus 9 проекта от 2007 г. насам	Увеличаване на съвместно финансиране от страна на държавите-членки и ЕС в избраната област
Инициативи по чл. 185 5 инициативи от 2003 г. насам	Интегриране на националните и Европейски програми за научни изследвания в избраната област
JPIs 10 инициативи от 2008 г. насам	Координиране / интегриране на националните програми за научни изследвания, с цел да отговорят на обществените предизвикателства
SET (стратегически план за енергийните технологии) План от 2007 г. насам	Ускоряване развитието на ниско-въглеродните енергийни технологии и рационализиране на националните изследователски програми в областите на стратегическите технологии на равнище ЕС
Europe INNOVA / PRO INNO Europe от 2008 г. насам	Обща политика за обучение и развитие на по-добро подпомагане на иновациите

Източник: "Съобщение относно `Партньорство в областта на изследванията и иновациите`, COM (2011) 572 окончателен", представяне, направени от Seán O'Reagain (2011 г.) в Годишното съвместно програмно , Брюксел, 9 ноември 2011.

Конкретно в случая с JPIs съществуват две вълни на създаване , което показва различните етапи на прогреса. Първата вълна, която обхваща избрани теми през 2009 г., включва JPIs в областта на невродегенеративните заболявания / болестта на Алцхаймер, селското стопанство, безопасността на храните, изменението на климата, здравословната диета и културното наследство/. Тези инициативи вече се подготвят за стартирането на първите покани за съвместно представяне. Втората вълна през 2010 г., обхваща областите на демографските промени, анти-микробната резистентност; познания за климата; предизвикателства свързани с водните ресурси; здрави и продуктивни морета и океани,

урбанизирана Европа, глобални предизвикателства - локални решения. Тези инициативи чакат одобрението на Съвета.

Въпреки това, Jacek T. Gierlinski, председател на GPC⁷ отбелязва, че въпреки многобройните JPIs, напредъкът е бавен и „критичната маса“ необходима за справяне с големите предизвикателства е трудно да бъде постигната. Освен това, нивото на участие на малки и по-малко научни изследвания и иновации от страна на развиващите се държави-членки или присъединяващите се страни в региони на трансграничното сътрудничество е все още недостатъчен.

Като примери, бяха представени пет случая на публично-частните партньорства.

JPI по повод изследвания на невродегенеративни болест и Алцхаймер в рамките на първия JPI създаден през 2009 г., събра заедно 23 държави-членки с цел увеличаване на изследователски капацитет на ЕС в сферата на невродегенеративните заболявания; намаляване на фрагментацията и ненужното дублиране на научни изследвания; и подобряване на превенцията, лечение и здравни грижи в цяла Европа. Основните дейности включват разработване на обща Стратегическа изследователска програма (SRA); идентификация на стратегически приоритети в областта на научните изследвания чрез тематични семинари, консултации на заинтересованите страни; прилагане на SRA чрез конкретни действия, като покани за съвместни предложения. Докато трае изчакването на официалното предаване на SRA, стартира съвместната покана за оптимизиране на биомаркери през март 2011 г., подкрепена от 24 страни с ангажимент от € 16 Million.⁸

EMRP стартира като РП6 ERA-NET, iMERA, а след това се превърна в част от iMERA ERA-NET PLUS в (РП7), а след това в инициатива по чл. 185. В момента EMRP координира национални програми за научни изследвания в областта на метрологията на 22 европейски държави в рамките на съвместно съгласуван стратегически дневен ред за изследвания и централната финансово управление чрез EURAMET EV.

⁷Групата за съвместно програмиране на високо равнище

⁸Amouyel, P., (2011 г.), "Инициативи съвместното програмиране JPND по примера на изследванията на невродегенеративните заболявания и болестта на Алцхаймер, по-специално", представяне на Годишното съвместно програмно събитие 2011, Брюксел, 9-10 ноември 2011.

Изчислено е, че в момента през EMRP се мобилизират и координират около 40% от основното национално финансиране в областта на метрологията.⁹

Европейският Алианс за научни изследвания в областта на енергетиката е съюз на водещи Европейски изследователски институти в областта на енергетиката съгласно SET-plan¹⁰. Основната цел е да ускори развитието на нови енергийни технологии, чрез разработване и прилагане на съвместни програми за научни изследвания в подкрепа на SET plan, да се обединят и интегрират дейности и ресурси, да се съчетаят национални и общностни източници на финансиране, както и да се засили максимално взаимното допълване и синергия. Досега девет съвместни програми са стартирани и още четири се подготвят в различни области на енергетиката. Като цяло, повече от 80 организации са участвали в тези проекти, включвайки повече от 1200 професионалисти на пълно работно време. Бизнес моделът на EERA доказва, че съюзи на целево ориентирани организациите за научни изследвания и технологии улесняват координирането и хармонизирането при изпълнение на програмите на ниво ЕС.¹¹

Първото пилотно Европейското партньорство в областта на иновациите е създадено в областта на динамичното остаряване в добро здраве (EIP АНА). Стартираната през 2011г. EIP АНА , цели да даде възможност на гражданите на ЕС да водят здравословен, активен и независим живот до достигане на старост, да се подобри устойчивостта и ефективността на социалните и здравни системи, да се разработят и внедрят иновативни решения, както и да се насърчи конкурентоспособността и растежа на пазара. Водещата цел до 2020 г. е да се увеличи броят на трудоспособните години живот средно с 2 за ЕС. Понастоящем на етап финализиране на стратегическия план за изпълнение, EIP АНА набеляза пет приоритетни действия в областта на здравното ограмотяване, превенцията на заболяванията, по-ранната диагностика, когнитивния упадък и недохранването; личностното ориентиране, изграждането на капацитет и интегрирани системи за грижи и ICT решения за активен и независим живот. Като всеобхватна рамка за партньорства на ЕС в областта на динамичното остаряване в добро здраве, EIP АНА се основава на съответните съществуващи инициативи като JPND и JP за „Повече години, по-добър живот”, AAL чл.185, и съответните проекти на РП7 и СІР.¹²

⁹Stenge, J., (2011) "Европейска програма за научни изследвания в областта на метрологията : постижения и извлечени поуки за бъдещото, инициативи по Art.185, "представяне на Годишно съвместно програмно събитие 2011, Брюксел, 9-10 ноември 2011.

¹⁰Европейски стратегически план за енергийните технологии.

¹¹Ayache, C., (2011 г.) "Европейски Алианс за енергийни изследвания (EERA)" представяне на Годишното съвместно програмно събитие 2011, Брюксел, 9-10 ноември 2011.

¹²Wintlev-Jensen.P., (2011), "Европейски партньорства за иновации: оценка на пилотното представяне на „Динамично остаряването в добро здраве" в Годишното съвместно програмно събитие 2011, Брюксел, 9-10 Ноември 2011.

M-ERA.NET е пилотна структура под егидата на която се обединяват предходната и текущата ERA-NET в инженерната областта и материалознанието. M-ERA.NET се основава на MNT-ERA.NET и MNTERA.NET II (2004-2008 г., 2009-2011 г.), и MATERA и MATERA + (2005-2011, 2009-2013). M-ERA.NET и е създадена в отговор на необходимостта за по-добро съгласуване на програмни стратегии за транснационално сътрудничество, по-ефективно използване на ресурсите, особено като се имат в предвид многобройните участия на организации в излишъка от припокриващи се ERA-NET's, и съгласувана и прозрачна комуникация за възможностите пред изследователската общност.

Мисията на M-ERA.NET поставя особен акцент в експлоатацията на създадените знания по цялата иновационна верига, както и в международното сътрудничество с най-подходящите партньори за конкретните глобални предизвикателства (например Бразилия, Канада, Япония, Корея, Тайван, САЩ).¹³

Презентациите отразяват не само различни инициативи и инструменти, но също така и множеството предизвикателства и поуки, които се обсъждат в следващия раздел.

Предизвикателства и Поуки

Управленска, научна и финансова интеграция на публично-частните партньорства

Програмата за интеграция на съвместното програмиране се позовава на три нива, т.е. управленско, научно и финансово ниво. Чл.185 е мощен инструмент за координация и интеграция на програмата. Той позволява изграждане на „критична маса“ от ресурси и експертен опит, и създаване на многогодишна програма, като по този начин мотивира една по-дългосрочна стратегия за изследване. Тя позволява на съществуващите отговорни експертни общности да установят организацията на изпълнението и да изяснят управленската структура. Случаите по чл.185 бяха обсъдени като възможен модел за програма за интеграция на публично – частните партньорства.¹⁴ Управленската интеграция обикновено се осъществява чрез създаване на централно управление и / или изпълнителна структура като EURAMET e.V при EMRP или ESE при EUROSTARS или BONUS EEIG при BONUS. Научната интеграция се улеснява чрез определянето на общите SRAs и създаване на централно представяне, оценка и мониторинг. Финансовата интеграция е създадена по линия на финансови ангажименти и прилагане на виртуални или реални общи ресурси. Въз основа на опита от петте инициативи по Чл.185¹⁵, като се има в предвид, че управленската и научна интеграция е постигната в задоволителна степен, финансовата интеграция все още е предизвикателство, а повечето инициативи прилагат виртуален общ бюджет. Основен проблем в това отношение е да се гарантира дългосрочния финансов ангажименти на страните-участнички. Опитът от EUROSTARS показва, че това може да се улесни от добре протичащи програми в условия на прозрачен процес на оценка, при добър мониторинг на качеството, и висок процент на успеваемост.

¹³Brandenburg, R., (2011 г.) "M-ERA.NET: Пилотен проект за многогодишно планиране в сферата на материалознанието и инженеринга", под егидата на годишното съвместно програмно събитие 2011, Брюксел, 9-10 Ноември 2011.

¹⁴Паралелни сесия на тема " Инициативи по чл. 185 за съвместни програми за научни изследвания: Модел на програма за интеграция на публично-частните партньорства? Председател и специален пратеник: Angus Hunter.

¹⁵Партньорство за клинични изпитвания с европейски и развиващи се страни (EDCTP), подпомагане на възрастни хора (AAL), провеждане на изследвания SMEs (EUROSTARS); Европейска програма за метрологични научни изследвания ("EMRP"), изследвания на Балтийско море (BONUS)

Инициативите по Чл.185 , също са изправени пред управленско предизвикателство, тъй като трябва да преминат през процеса на съвместно вземане на решения и да получат одобрение както от Европейския съвет, така и от Европейския парламент. Въпреки това, след като одобрението е предоставено, специална структура за централно управление може да ускори процеса на изпълнение. И все пак, оформлението на чл.185 би могло да бъде по-гъвкаво, за да пригоди към себе си различни нива на капацитет, интереси, ресурси и ангажименти. Беше отбелязано, че в това отношение могат да се извлекат полза от примера с инструментите на ERA-NET . Участниците в сесията отбелязаха липсата на референтни модели на Art.185. В тази връзка те оцениха Годишното съвместно програмно събитие като първата възможност да обменят опит и да се учат един от друг.

Други предизвикателства, които трябва да бъдат разгледани, включват подобрена комуникация между заинтересованите страни и по-нататъшно политическо участие. Предложението е да се премине към резултатно базирани договорни отношения по чл.185 в рамките на Horizon 2020 г. вместо към предписанията в рамките на настоящата рамкова програма. Във връзка с финансирането бе приветствана опцията да се увеличи кофинансирането за преразглеждане на програми по чл.185 и да се разширят източниците на финансиране използвайки рискови фондове, или средства от Европейската инвестиционна банка, RSFF, структурни фондове и др., като част от пътя към реализиране на общ реален фонд.

Управление на публично-частните партньорства

Управлението на публично-частните партньорства бе разгледано през три основни аспекта, който участват при дефинирането на SRAs и в последващите теми за съвместни покани за представяне, както и взаимодействието на публично-частното партньорство с други инициативи на Европейско и глобално равнище, взаимодействието с Комисията за осигуряване на своєвременен обмен на информация и баланс в съответствие с финансирането.¹⁶

Практиката показва¹⁷, че определянето на общи SRAs е решаваща стъпка в научното интегриране на програмите. Обикновено това е интензивен, интерактивен процес, с тематични семинари и широкообхватни консултации със заинтересованите страни, с участието на министерства, агенции, представители на индустриалния сектор, изследователската общност, и където е приложимото ERA-NET, JPIs или други международни инициативи, Съвместния изследователски център (JRC), и съответните инициативи за научноизследователски инфраструктури (ESFRI).

Темите на изследванията са приоритизирани и са избрани чрез еднакъв интерактивен процес, изпълняван от тематични работни групи обикновено с участието на ръководни органи на публично-частното-партньорство. Комисията обикновено има ролята на наблюдател в този процес, или е една от заинтересованите страни предоставяща обратна информация по време на консултациите.

¹⁶Паралелна сесия на тема "Управление и бъдеща роля на Комисията и на държавите-членки" Председател: Christian Naczinsky, Модератор: Giorgio Clarotti.

¹⁷Въз основа на случаите от ERASYSBio +, Ambient Assisted Living чл.185 и JPI за храните, селското стопанство и изменението на климата.

В сесийните дискусии бе подчертана важността на това да се вземат под внимание интересите на министерства, агенции и заинтересовани страни при разработването на SRAs или планове за изпълнение. Въпреки това, участниците също така отбелязаха, че стартирането на съвместни покани за представяне, не следва да бъде единствената цел на JPIs; сътрудничеството следва да обхваща и други видове дейности (като програми за обмен, или трансфер на знания, споделяне или създаване на инфраструктури, стандартизация и др.) с цел да се увеличи въздействието, при преодоляване на специфични предизвикателства в процес на разглеждане.

Идентифицирането на други подходящи инициативи и изграждането на връзки печели специално внимание при подготовката на партньорствата. Като ориентир обикновено фокусът пада върху специфичен работен пакет при координиране и подкрепа на действията за подготовката на конкретни съвместни програмни инициативи. Участниците в конкретните сесия отбелязаха също така, че координацията и сътрудничеството между различните инициативи са необходими. Поради това е необходимо подобряване на комуникационните канали, например чрез създаване на специални органи, които могат да засилят и да наблюдават такъв вид комуникация. Този подход трябва да има за цел повишаване на синергията и съгласуваността, както и избягване на дублирането на дейности в областта на картографирането и научните изследвания.

Ролята на Комисията като сътрудник и медиатор е важно в това отношение. В допълнение, дългогодишни структури като COST, биха могли да се използват за допълване на съществуващите мрежови дейности между заинтересованите страни. Специално експертният опит от COST, при включването на заинтересовани страни от цяла Европа може да бъде много добър актив за JPIs.

Участниците в сесията подчертаха важното значение на съвместимост на тематичния фокус на JPIs и рамковата програма, при условие, че ЕК няма да финансира инициативи, които не са приведени в съответствие с изследователските приоритети на РП. В същото време един истински диалог между ЕК и държавите-членки е от решаващо значение в процеса на финансово обосноваване и надгарждане в ЕС.

Осъществяване и финансиране на публично-частните партньорства

Някои фактори на успеха вече са били определени, като необходими за успешното изпълнение на действията. ЕИР АНА например подчертава, че ключовите принципи трябва да бъдат ангажимент, включване във взаимоотношенията на всички съответни участници и избиратели, “критична маса” по отношение на мобилизираните ресурсите, реално партньорство чрез съвместна работа, навременна доставка на договорените резултати и застъпничество, т.е. вдъхновение и политическа подкрепа от държавите-членки.

Опитът на EMRP показва, че една стабилна и добре структурирана организация за централно управление е от съществено значение. Поставянето на EMRP в рамките на такава структура е допринесло за постигане на широко въздействие. Друг ключов принцип е справедливостта. Това е отразено в разпределението на националните ангажименти, които са предварително пре-дефинирани на правителствено ниво и се асоциират със стабилно и справедливо претеглено право на глас. Друг успешен случай по преценка на участниците е EUROSTARS, претендиращ че принципите на успеха включват опростяване, тематична насоченост и ефективност със силен микс на управление от министерства, финансиране и органи на изпълнителната власт.

Опростяването беше посочено отново, като основен фактор за успех в редица случаи. Партньорската комуникация¹⁸ препоръчва създаването на по-гъвкави и опростени ERA-NET инструменти, докато различните инициативи подчертават значението на опростяването на участващите правила и процедурите, заедно с общи принципи при преразглеждане на партньорства, оценка и управление на правата върху интелектуалната собственост. Въпросът е в търсенето на заемния капитал не само в мобилизирането и координиране на усилията на национално равнище в областта на научните изследвания и иновации, но също така и в опростяване и откриване на достъп до национални и регионални програми. Във връзка с финансирането партньорската комуникация препоръчва на Комисията да подкрепя развитието на SRAs, но в по-обобщени линии относно това как в подкрепа на изпълнението всеки случай трябва да бъде взет по отделно и как финансирането от ЕС е условие за правилното прилагане на доброволческите насоки за рамковите условия за съвместно планиране.¹⁹ В това отношение, уместността на доброволческия характер на рамковите условия бе поставен под въпрос.

¹⁸COM (2011) 572 окончателен

¹⁹O'Reagain, C., (2011 г.) "Съобщение" Партньорството в областта на изследванията и иновациите ", представяне в Годишното Съвместно програмно събитие 2011 г., Брюксел, 9-10 ноември 2011.

Използването на структурните фондове също е друг вариант за разглеждане. Беше предложено като пример, това как регионите могат да се възползват от структурните фондове в случаите, когато недостига в националните бюджети предотвратява подкрепата на отлични проекти.²⁰

В допълнение, в съобщението се подчертава, че всички партньори, както обществени така и частни, трябва да поддържат ангажимента си да партнират на инициативи на базата на дългосрочни взаимоотношения, както и държавите-членки да направят първоначални многогодишни финансови ангажименти, и да ги спазват. В това отношение ангажиментите към всички инициативи за партньорство ще бъде потвърдени от публични декларации от страна на правителствата от страните участнички в JPIs.

Определяне и подбор на темите

Въпросът за определянето и подбора на научни теми от общ интерес беше обсъден в паралелна сесия.²¹ Беше отбелязано, че съществуват различни подходи в различни контексти. Например, процесът по JPI включва препоръка на теми от държавите-членки и окончателен подбор на GPC базирани консултации със заинтересованите страни. Критериите за подбор са определени и Европейския съвет ги прилага в GPC.²²

SCAR²³ подходът се отнася до систематичното прилагане на методики за прогнозиране. Третият програмен SCAR се стреми да помогне при отделянето на производството от моментната ресурсна зависимост и да изгради по-устойчива и екологично благоприятна селско-стопанска системи, която може да изхрани 9 млрд. души до 2050 г. Темите идентифицирани в процеса на прогнозиране при SCAR се подхранват в работата по рамковите програми като тематичният фокус пада на бъдещите покани за представяне на предложения по ERA-NET или ERA-NET PLUS.²⁴

Идентификация на водещите теми в FET, от друга страна е процес, включен в съответните работна програма на FP ICT. Процесът е активиран по призив за координация и подкрепа на действия, водещи до цялостно проектиране и описание на консолидираните кандидати по водещите инициативи на FET, включително оценка на осъществимостта на научните, техническите и финансовите условия. Подборът се основава на така наречените FET водещи измерения, т.е. темата трябва да притежава научен тласък, да бъде мултидисциплинарна, да отразява обединяваща цел, да бъде с висока степен на амбициозност, с дългосрочна цел, с ядро в областта на FET ICT, и да дава възможност за обединение на усилия с участието на други програми.²⁵

В съвсем различен контекст при определяне на поддържаните теми, протече Европейският форум за перспективни дейности (EFFLA). EFFLA осигурява постоянен форум на страните вземащи решения и на заинтересованите такива, да обсъдят най-забележителните и обещаващи дейности, да анализират визии и пътища, и да направят препоръки във връзка с политическите възможности.

²⁰Евродепутат Maria Da Graça Carvalho Ключови бележка, Реч на Годишното съвместно програмно събитие 2011 г., Брюксел, 9-10November 2011.

²¹Определяне и избор на теми за бъдещи публично-частни партньорства. Модератор: Rolf Annenberg, Специален пратеник: Joerg Niehoff и участници, които отговарят за подгрупите.

²²Натрупан опит в сферата на идентификация и избор на теми за първоначални JPIs, Rolf Annenberg, FORMAS, представяне на Годишното съвместно програмно събитие, Брюксел, 9-10 ноември 2011 г.

²³Постоянен комитет за изследвания в селското стопанство

²⁴SCAR пример: Идентифициране на теми за бъдещи ERA-NET и на техните призови свързани със съответните JPIs, Niels Götke DASTI, представяне на Годишното съвместно програмно събитие, Брюксел, 9-10 ноември 2011 г.

²⁵FET водещи инициативи: участие на научните общности в предварителния подбор на теми, Francisco Ibanez Gallardo, DG INFSO, представяне на годишното съвместно програмно събитие, Брюксел, 9-10 ноември 2011 г.

EFFLA обединява експертни лица, лица отговорни за взимането на решения на Европейско ниво, представители на индустриалния сектор, академичните среди, научно-изследователски и фондови организации, неправителствени организации и консултантски организация, в рамките на мисията за подобряване на колективната напредничава интелигентност, с цел да помогне на ЕС да се справи с предстоящите предизвикателства пред обществото и да изработи цялостни и про-активни Европейски изследвания и иновационни политики. Въз основа на съществуващите знания и създавайки на нови възгледи EFFLA ще открие "липсващите" важни предизвикателства, ще засича липсващите изследвания и иновационни предизвикателства в рамките на определено важно предизвикателство, ще съветва Комисията в съответствие с конкретния случай, както и по въпроси свързани с вграждането на FLAs в научни изследвания и иновационни политика.²⁶

Различията представени в отделните случаи подчертаха значението на включването на правилните общности, на капацитета и на ясни доказателства за ангажимент от страна на ключовите заинтересовани страни. По време на сесията участниците повториха становището изказано по-рано, че е важно да се привлекат всички заинтересовани страни в идентифицирането на теми, но също така отбелязаха, че е необходима по-голяма яснота и прозрачност както в предложението и подбора на теми, така и на страните-участнички. Също така трябва да бъде ясно, дали целта на индивидуални програми са високите научно-изследователски постижения или политиката на сближаване (под формата на изграждане на капацитет), тъй като може да бъде трудно да се постигнат и двете. Освен това, поради голямото търсене на ресурси в различни инициативи, решението за това как да се интегрират и координират програми трябва да се осъществява случай по случай. Това решение може да се възползва от набора на инструменти на такъв тип решение, при който се определят подходящите условия, при които да се използва инструмента, както и кога и с кого.

Насоки по рамковите условия

Съответните сесии²⁷ за насоките по рамковите условия (FC) позволиха на заинтересованите страни да обсъдят първия опит от прилагането на насоките и подхода използван при превеждането от общите принципи в практически инструменти по време на изпълнението на съвместни програмни инициативи, както и друга форма на публична-частните партньорства. Приносът обхваща плановете на проекта "JPIs за съвместната работа"²⁸ в подкрепа на рафинираността и популяризирането на насоките по Рамковите условия, опитът от обучителната платформа на ERA-NET, Норвежки гледна точка в прилагането на насоките и перспективата на Science Europe.

Докато сесията предостави конкретни изводи по темата за всяко едно от рамковите условия, както са представени в заседанията по-долу, тя също привлече по-обща изводи във връзка с рафинирането и приемането на насоките по рамковите условия. Различният принос е показател за богат опит, който вече е наличен в проекти като пример ERA-NET, или организации, като EUROHORCS ESF. Участниците в дискусиите отбелязаха, че съвместните програмни инициативи, трябва доколкото е възможно, да подредят своите методи на работа в съответствие със съществуващите най-добри Европейски практики, като се избягва изкушението да се преоткрива вече откритото. Приемането на подходящ, наличен набор от инструменти следва да бъде окуражавано (като например ръководства за най-добри практики, ERA-LEARN tool-box²⁹, методологии за взимане на решения, списъци на

отметнатите дейности, план на споразуменията, форми за отчетност и т.н.). Когато е необходимо индивидуалните решения следва да се постигат чрез интелигентна употреба на модулност, а не чрез разработване на монолитни специфични за случая процеси. Цялостното послание е да се намали сложността, да се гарантира простотата и управляемостта.

Степен, в която се прилагат насоките по Рамковите условия варира от случай в случай. Цялостното впечатление е, че насоки не са толкова познати, колкото бе очаквано. В тази връзка участниците в сесията отбелязаха важната роля на JPI съвместната работа в повишаването на осведомеността по въпроса с насоките по рамковите условия, отделно от тяхното рафиниране и улесняването на тяхното прилагане. В същото време рамковите условия трябва да отразяват важността на съвместното програмиране на Съюза за иновациите. Това ще помогне за популяризирането не само на насоките сред съответните заинтересовани страни, но на самите съвместни програмни действия между държавите-членки.

²⁶Мандат и обещания дадени на "Европейски форум по прогнозни дейности", Paraskevi Mega, DG RTD, представяне на Годишното съвместно програмно събитие, Брюксел, 9-10 ноември 2011 г.

²⁷Паралелно сесия 2, ден 1

²⁸http://cordis.europa.eu/fetch?CALLER=FP7_PROJ_FR&ACTION=D&DOC=19&CAT=PROJ&QUERY=0133bbf48b11:74d8:222d491e&RCN=101037

²⁹<http://www.era-learn.eu>

Оценка на партньорството и програма за оценяване, мониторинг и оценка на въздействието

Въпросът за партньорската проверка и програмата за оценяване беше обсъдена в рамките на сесията посветена на рамковите условия. Дискутиращите отбелязаха наличието на добри Европейски практики за партньорски проверки и програми за оценка, които биха могли да бъдат възприети. В рамките на JPI, партньорската проверка на предложенията трябва да цели идентифициране на научните постижения, както и потенциалното въздействие на предложените изследвания върху социално-икономическите предизвикателства, към които са адресирани. Използването на класическа партньорска проверка, но също така и на специална оценка, с акцент върху социално-икономическото въздействие ще бъде от значение в това отношение, като включва не само представители на академичните среди, но и политици, регулатори, социолози и др.

Позоваването на програмната оценка и определянето на ясен набор от цели на ранен етап от JPI, са предпоставки за успешна последваща оценка на програмата. Политици, регулатори и социолози, трябва да вземат участие в процесите на оценяване. Тъй като подхода за съвместното програмиране ще бъде оценен на различни нива (проект, единични JPI, глобално), би било важно да се приемат общи стандарти за отчетност с цел да се улесни сравнението и акумулирането на данни.

Въпросът за оценката и оценката на въздействието беше обсъден по-подробно в отделна сесия³⁰. Накратко бяха представени четири подхода за мониторинг и оценка на въздействието.³¹ Те бяха последвани от интерактивна дискусия на тема "Наученото до сега". Практиката показва, че съществуват различни цели, предмети и измерения на мониторинга и оценката на въздействието. Целите могат да се отложат в зависимост от нивото или референцията (изследователско ниво, на ниво заинтересовани лица / на ниво агенции, програмно ниво / мрежово ниво, на ниво инструменти) или в зависимост от времето на оценка (предварително, наблюдение на напредъка, последващо). Предметите на дейност също могат да бъдат различни и да отразяват различни цели на сътрудничество в транснационалните изследователски програми (дефрагментиране, дедупликация, уеднаквяване на програми и бюджети). Други измерения обхващат въпроси като, на кого да бъде възложено изпълнението (вътрешен изпълнител или външен изпълнител) или специфичен фокус (пространствен, сравнение между различни схеми, управленски / финансов / научен, тематичен мониторинг) или важността на специфичните въздействия, като например странични ефекти на транснационалното сътрудничество върху индустрията. По тази причина е важно да се определят обектите и целите на оценката.

В същото време, показателите са много важни за мониторинга и оценката на въздействие. Като се имат в предвид различните видове показатели изборът на най-подходящите от тях трябва да даде възможност да се идентифицира реалното въздействие на транснационалното сътрудничество. Индикаторите трябва да бъдат подбирани в началото на дейностите, както и да бъдат оценявани и свързвани с техните специфични цели, а също и да са съпоставими.

³⁰Мониторинг и оценка на въздействието ", Председател: Ken Guy - Wise Guys" Ltd., Специален пратеник: Karel Haegeman - JRC-IPTS.

³¹Референции за JPND, NETWATCH, преглед на участието в ERA-NET <http://netwatch.jrc.ec.europa.eu/nw/index.cfm/static/eralearn/smartcoord.html>, анализ на разходите и ползите от ERA-NET и съответния подход при ERA-LEARN

Макар че има доста съвременни показатели за измерване на ефективността и резултатите, методите и показателите за измерване на социалните въздействия са все още недоразвити. Измерването на социалното въздействие е изправено пред няколко предизвикателства. Социалните въздействия варират от една област в друга, като в същото време трябва да бъдат оценявани в средно- и дългосрочен план. В същото време е трудно да се установят причинно-следствените връзки между действия и определени въздействия или между различните социални въздействия. По този начин възникват функционални проблеми. Водещият принцип тук трябва да бъде реалистичен доколкото е възможно и да допълва оценката на общественото въздействие с теоретичен анализ върху възможните причинно-следствени връзки. По време на сесийните дискусии също така се разкри разнообразието от налични инструменти, чиято употреба може да обхване всички три нива на агенции, мрежа, и инструменти. Такъв е примера с "Интелигентната координационна поддръжка"³², създаден в рамките ERA LEARN анализ на портфолио на ниво агенции или държави-членки. В допълнение съществуват методи, като анализ на разходите и ползите, или анализ на мрежата, както и сравнителен анализ, които може да бъде използван на равнището ЕС и за оценки на въздействието на равнище държави-членки. Като цяло вече съществува добре разработен набор от инструменти. Необходимостта сега е в допълването с инструменти и показатели за измерване на социалните въздействия.

Като цяло оценката е процес на научаване, от който следва да се възползват както оценяващите, така и оценяваните. И все пак има някои деликатни въпроси, които се нуждаят от внимание, като например, дали събирането на данни следва да бъде задължително или доброволно, или какви ще бъдат последиците от незадоволителните резултати.

Прогнозиране

В сесията посветена на обсъждане на рамковите условия бе отбелязано по-специално, че в перспектива е важно да се постигне едно общо разбиране на проблемите. Прогнозните дейности формират основа за разработване на съвместни перспективи и визиите, и по-специално за рационално идентифициране на научни теми. Това е от значение в областта на идентифициране и избор на научни теми, върху които да падне фокусът. Въпреки това, JPI прогнозирането не трябва да се разглежда като еднократно събитие, а като непрекъснат процес, който спомага за постигане на поставените цели през цялото времетраене на инициативата. Прогнозирането трябва да се използва и на повтаряща се основа за преразглеждане и преразглеждане на обосновката за съвместни програмни дейности, както и характеризиращите ги визии. Участниците в сесията също отбелязаха, че експертният опит и данните, получени в минали и текущи прогнозни дейности трябва да бъдат използвани и предоставени на разположение (чрез Европейската платформа за прогнози или други съответни институции като Европейската научна фондация, или JRC / IPTS).

Финансиране на трансгранични изследвания и трансгранични операции

При обсъждането на трансграничното финансиране по линия на рамковите условия за съвместно програмиране бе отбелязана липсата на политическа воля за прилагане на рамковите условия в тази област. Налице е необходимост от комуникацията по отношение на надграждането на съвместното програмиране на политическо ниво, за да се оправдаят допълнителните усилия необходими за преодоляване на националните бариери в трансграничното финансиране.

³²<http://netwatch.jrc.ec.europa.eu/nw/index.cfm/static/eralearn/smartcoord.html>

Въпросът за трансграничното финансиране беше обсъден в паралелна сесия посветена на трансгранични операции за публично-частните партньорства³³. Участниците в тази сесия отбелязаха, че трябва да се движим от трансграничното финансиране към трансгранични действия, за да се даде възможност за едно по-цялостно и по този начин ефективно решение на предизвикателствата в тази област. Трансграничните операции се отнасят до работата на националните програми в друг контекст. По същество трансгранична операция означава свързване на наличните ресурси зад граница. Наличните ресурси не са само средства, но също и знания, човешки капитал, инфраструктура, съоръжения и др. В крайна сметка, трансграничните действия по програми се отнасят до трансгранични операции на организации и институции. Опитът в международното сътрудничество е различен. Така например в Норвегия международно сътрудничество е решено на стратегическо ниво, давайки възможност на националните програми да действат отвъд националните граници. В Полша международното сътрудничество се насърчава, само ако е в съответствие с националните приоритети и когато е гарантиран силен потенциал за изследователската общност. От друга страна, съвсем противоположен подход се прилага в Австрия, където международното сътрудничество не е цел само по себе си.

Трансграничната операция е улеснена от общи критерии за оценка и подбор на критерии както и процедури, както финансирането. Практиката е показала, че когато оценката и подбора на предложенията не е направена на национално ниво, е възможно да се зачете единната класацията от международната научна партньорска проверка, базирана на отлични постижения. Трансграничните операции ще бъдат облекчени, ако качеството на националните изследвания в областта на специфичните проучвания е съизмеримо с това на другите страни и валоризацията на резултатите е уговорена преди старта на съвместните покани за представяне. Механизмът за хармонизиране на критериите за допустимост и процедурите по подбор на участващите национални програми е още по-важен от колебанията във курсове при финансирането на различните програми.

Във връзка с минималните изисквания за трансгранично финансиране участниците отбелязаха, че правилата на РП биха могли да послужат като общи практики, но се нуждаят от значително опростяване, за да се превърнат в добри практики. В същото време е важно, че участващите организации добиват по-голяма ясно по въпроса с различията в бюджетните процедури в рамките на различните програми. Гъвкавостта е също така важна при използването на различни модели на трансграничното финансиране в зависимост от специфичните характеристики на всеки отделен случай на публично-частно партньорство. Следва да е възможно преминаването от "умерено сътрудничество", където е възможно да се запазят националните правила към "задълбочено сътрудничество", както в случая с EUROSTARS например.

³³Паралелна сесия на тема "Минимални условия за трансгранична операция за публично-частните партньорства", Модератор: Wolfgang Wittke. Специален пратеник: Julia Prikoszovits, Evelyne Testas.

Използване на научните открития и правата над интелектуалната собственост

Разпространението и използването на резултатите от научните изследвания бе обсъдено в рамките на сесията посветена на насоките по рамковите условия. Дискутиращите отбелязаха, че е важно да се установят общи принципи за управление на правата върху интелектуалната собственост при различните JPIs. Тези общи принципи следва да се основават на най-добрите Европейски практики, а възможните отклонения трябва да бъдат надлежно обосновани. Тези които се прилагат по Рамковата програма на ЕС са добра отправна точка.

Съгласно интегрирания подход за научни изследвания и иновации, разпространението и използването на резултатите от научните изследвания е също толкова важно, колкото и самото изследване. Разпространението и стратегията за експлоатация са задължително условие за всяка съвместна програмна дейност. Всяка JPI трябва да разработи стратегия за разпространение и експлоатация възможно най-рано в цикъла на своята програма за развитие, като се обръща особено внимание на идентифицирането на всички потенциални целеви групи и области на приложение.

Следващата версия на ERA-NET

По повод случая на ERA-NET бе отделено специално внимание в отделна паралелна сесия.³⁴ Участниците имаха възможност да открият интерактивна дискусия на тема потребителските очаквания и изисквания към бъдещите приложения на ERA-NET. Те се основават на опростения набор от инструменти на ERA-NET, обединената подкрепа за координация (ERA-NET), както и допълващото финансиране на поканите за съвместно представяне и програми (ERA-NET Plus).

Като цяло участниците в сесията се съгласиха с необходимостта от по-опростена бъдеща схема за ERA-NET Plus, но също отбеляза, че нейното проектиране се нуждае от внимателно обмисляне. Те също така подчертаха, че сливането на ERA-NET и ERA-NET Plus е предложение, достойно за допълнително разработване, но изисква специално внимание, тъй като създаването на още един комплексен инструмент е нежелателно. На положителното въздействие на допълнителното финансиране бе отдадено изключително значение. Въпреки това, фокусирането върху допълнителното финансиране от страна на ЕС може да бъде едностранчив подход. Бе отбелязано значението на поддръжката на различни дейности при ERA-NET (не просто съвместни покани) при осигуряване на качеството на двете мрежи и тяхното изследване.

Участниците също така отбелязаха, че бъдещите действия следва да обхващат широки тематични области и се съгласиха, че възможността за финансиране от страна на индустриалния сектор в рамките на ERA-NET заслужава внимание. Многообразието от източници на финансиране при ERA-NET също е важен момент, тъй като това ще осигури по-големи шансове за финансиране добри проекти. Оползотворяването на приноса на ЕС при покриване на финансирането на добри проекти в случаите на недостиг на национални фондове също се счита за добра практика. Предложенията бяха също в посока на повишаване избора на изследователски теми. Консорциумът трябва да излезе със собствено предложение относно наличното предвидено финансиране. Подкрепа в полза на ERA-NET трябва да бъде оказана, за да се насърчи участието в изследвания от трети страни. В международен аспект ERA-NET следва да получи допълнителна подкрепа въз основа на селективен подход.

³⁴„Бъдещето ERA-NET инструменти: Все по-голямо влияние и гъвкавост“. Модератор Joerg Niehoff, Специални пратеници: Roland Brandenburg, Ivan Conesa, Imelda Lambkin, Dan Andree, Peter Hahn, Christian Listabarth, Imari Absetz, и Jan-Arne Eilertsen.

В детайли предложение за сливането на ERA-NET и ERA-NET PLUS привлече няколко препоръки с оглед опростяване и отчетливост. Дискутиращите подчертаха, че са необходими минимални пояснения относно задълженията, броят на най-важните покани, времето за обявяване на ангажиментите, бюджета и определянето на най-високите суми. Също така е важно да се вземе в предвид, че за малките страни и региони е трудно да се присъединят към схемата ако при фиксиран минимален бюджет те все още не могат да си го позволят, тъй като е прекалено висок за тях. Освен това, тази опция трябва да се съхранява в достъпен вид за мрежи, свързани с подкрепата на политики, без задължение за стартиране на покани за съвместно представяне.

Опростеното приложение на ERA-NET Plus беше приветствано от участниците в сесията. Предложението е приносът на ЕС и отчетността да бъдат изключително продуктивно базирани и публичното финансиране да бъде предоставено за всяка покана. Това се смята за истинско опростяване в цялостното управление на споразумението за безвъзмездна помощ и отчетност. Продуктно-базираният подход, простата периодичност на отчитане и удобното предварително финансиране ще спомогнат възможността за стабилен финансов процес и отчетност на транснационални проекти.

Въпреки това, бе отбелязано, че този инструмент е по-подходящ за развити мрежи с установено доверие и механизми за вземане на решения, които са наясно с изключването на принципа на "справедливата възвръщаемост". Това води до значителна отговорност за координатора и целия консорциум и изисква силна чувство на съпричастност и утвърждаване на съвместната програмни инициативи.

По отношение на мащаба и обхвата на бъдещите действия огромно мнозинство избра широкия тематичен обхват пред по-тесния фокус. Това е оправдано на основанието, че по-широкият тематичен обхват дава възможност за по-добро идентифициране на наличните национални програми, по-голям обхват членовете и асоциирани страни членки, както и предлага повече възможности за сътрудничество за по-малките страни. Въпреки това, участниците в сесията направиха разлика между широкия обхват на мрежата и стеснената тематика на поканите. Съвместната програмна инициатива бе описана като подходящо средство с широк тематичен обхват, докато схемата на ERA-NET бе разгледана като инструмент за улесняване на по-целенасочени покани за съвместно представяне.

Дискусията относно разходите и ползите от съвместните покани и действия привлече смесени коментари. Някои отбелязаха недостига на национални средства за транс-национални програми и високите разходи за финансиране на поканите за съвместно представяне. Мнозина считат, че използването на вътрешни ресурси, има ограничаващ ефект или дори ще забрани участието им в ERA-NET и съпровождащите го съвместни покани. Други подчертаха, че политическите съображения, нагласата и общото нежелание са най-ограничаващи фактори. Общото впечатление обаче е, че ако държава-членка счита, че темите са адресирани към национален приоритет, ограниченията за участие ще бъдат преодоляни.

Укрепване на международните измерения на ERA-NET е също тема на дискусия за бъдещите схеми. В тази насока бяха обсъдени два варианта: отворен подход, т.е. партньори от всяка страна могат да бъде част от изследователски консорциуми, които да внасят предложения и да осигуряват тяхното (национално, или от трети страни) предварително финансиране, и второ програмно-базирани ERA-Nets включващи избрани национални програми от трети страни в техните покани. Първият вариант бе предпочетен от по-голямата част от участниците в сесията, но също така беше отбелязано, че първият вариант може да бъде въвеждаща стъпка към втория. Във връзка със сътрудничеството със

страните извън Европа, дискутиращите отбелязаха, че то трябва да се основава на теми от общ интерес. Отправна точка може да бъде двустранният подход (например ЕС - Индия), и натрупаният опит от съществуващите мрежи, като тези изградени в рамките на съответните INCO-NET , които следва да бъдат усвоени. Като цяло международният обхват трябва да се основава на взаимно печеливши подходи от общи интереси и взаимна изгода.

Определени варианти бяха обсъдени във връзка с улесняване на участието на финансиращите организации, като същевременно се избягва изключването на изследователи или страни, поради липса на национални фондове или програми. Три варианта бяха обсъдени в това отношение. Първият предполага участието на изследователи на собствени разноски. Втората посочена възможността да се задели част от Европейските субсидии за разходи за участие на изследователи от определени страни, чиито национални фондове, може да са изчерпани. Третият вариант предполага, че участието трябва да се разреши само в случаите когато съществуват съответни национални програми и налични средства. Участниците в сесията отбелязаха, че вторият вариант 2 (заделяна на помощи от ЕС) е възможност за улесняване на участието и избягване на изключването. Въпреки това, много от участниците разгледаха тази опция, тъй като (I) за някои съществува потенциал да подкопаят ангажимента си (особено малките страни), (II) за други съществува нелоялна тенденция, (III), също е решение за страни с по-малко налични средства и (IV), за такива, които се нуждаят от уточняване на набора от условия / настройки. От друга страна, участието на собствени разноски (вариант 1) бе сметнено за най-независимото решение.

Възможността за институционално финансиране в ERA-NET бе приветствано от дискутиращите. Все пак те ще са изправени пред трудности в практиката, тъй като има много разлики в начина, по който финансирането за изследвания бива предоставяно на представящите се организации в рамките на различните страни. Институционалното финансиране би могло да подкрепи целенасочени действия, които ще бъдат избрани чрез процес на консултация със заинтересованите страни. Опитът придобит в рамките на SET-Plan, чл. 185 или пилотния FET Flagships може да бъде използван в това отношение. Институционалното финансиране би могло да подкрепи участието на изследователски организации наред с конкурентни покани за съвместно представяне. В този случай те трябва да могат да похарчат известна част от националното финансиране за конкретни покани, приемане на вноски в натура, или повече съсредоточаване върху определени избрани области.

Накрая бяха направени някои по-общите пунктове във фокуса на бъдещите ERA-NET's. По-конкретно, споделянето на инфраструктури се счита за недостатъчно подкрепено и трябва да бъде приоритет в рамките на бъдещите ERA-NET's. Фокусът на ERA-NET следва да падне върху иновациите, докато в същото време се обръща и към големите предизвикателства на "Хоризонт 2020". ERA-NET's може да бъде инструмент за изпълнението на JPIs, но по-доброто разбиране на синергията и взаимното допълване на различните инструменти, е важно.

Бъдещото развитие

Както бе отбелязано в партньорското съобщение, усилията положени до този момент, за развиване на партньорския подход в областта на научните изследвания и иновациите на Европейско и национално ниво доведоха до положителни резултати. Въпреки това, е необходим допълнителен напредък в преодоляване на дублирането и разпокъсването. Съответните съвместни програми трябва да се осъществяват въз основа на общи стратегически научноизследователски и иновационни програми в ключови области, където основните предизвикателства пред обществото трябва да бъдат разгледани, и където Европейската конкурентоспособност е заложена на карта. В тази връзка, Комисията предвижда по-широко използване на партньорските концепции и инструменти,

разработени и реализирани на Европейско равнище, като признава в същото време необходимостта да се избегнат неблагоприятните ефекти по отношение на конкуренцията. Редица стъпки бяха определени за справяне с предизвикателствата във връзка с управление, изпълнение / финансиране и рамковите условия.³⁵

В същото време на GPC се съгласиха, че напредъкът трябва да бъде белязан от политически мерки, които подкрепят ефективни трансгранични операции и транснационални изследвания и стимулират ангажираността на държавите-членки и страните-кандидатки по начин, който води до постигане на целта, а именно високи научни постижения и значимост в областта на научните изследвания. Структурата на ERA трябва да стимулира развитието на ефективна политика на ЕС за научни изследвания, иновационна стратегия и трансгранично сътрудничество, за укрепването на изследвания от световна класа координирани на национално и Европейско равнище, и с други области на политиката.

³⁵COM (2011) 572 окончателен

Ролята на Комисията е да се съсредоточи върху подкрепата на съвместно разработване на програми за стратегически изследвания, както и върху подходящи дейности в областта на иновациите, координация и изпълнение на съвместни програми въз основа на положителния опит натрупан досега. Ангажирането на по-малко научни изследвания и иновации от страна на интензивните държави-членки и присъединяващи се страни трябва да бъде насърчавано чрез подобряване на националните програми, които да ги направят съвместими по отношение на инициативи на ERA (а именно JPIs), по основните предизвикателства пред обществото, а също и с помощта на кохезивни (структурни) фондове и тяхното разположение.³⁶

Създаването на синергия между структурните фондове и рамковата програма, както и оползотворяването на структурните фондове също беше подчертано от евродепутата Maria Da Graça Carvalho, която предвиди виртуални общи ресурси по структурните фондове за научни изследвания и иновации с подобни правила за кандидатстване като при Рамковата програма, но позволяващи прилагането на принципа на "справедливата възвръщаемост". В същия дух, ERAC предложи, наред с другите, да се създаде обща рамка за подкрепа на координацията на национални / регионални програми и трайно сътрудничество, повече взаимодействие между Хоризонт 2020 и структурните фондове и работа за по-голяма хармонизация, оперативна съвместимост и привеждане в съответствие на различни инструменти.³⁷

³⁶"Към ефективна структура на ERA за съвместно програмиране" Jacek T. Gierlinski, Полско министерство на науката и висшето образование, Председател на GPC, Ключови нота от речта на Годишното съвместно програмно събитие 2011, 9-10 ноември 2011 г.

³⁷Както бе посочено при участието на Dan Andréе - Специален съветник на Шведското министерство на образованието и изследванията в паралелна сесия посветена на бъдещето на ERA-NET

Заклучения

Наборът от инструменти на ERA вече включва няколко вида инициативи, всяка със специфични характеристики, предимства и недостатъци, както и в различна степен на напредък. Началната фаза на бърза промяна, която съпътства въвеждането им сега се заменя от по-скромна и постепенна промяна, която се фокусира повече върху подобряване на изпълнението и синергията.

Натрупаният опит е значителен и е добре пригоден за бъдеща употреба, било под формата на насоки по рамковите условия или набор от инструменти като тези, разработени в рамките на ERA-LEARN или услуги като NETWATCH. Въз основа на това познание са установени някои добри практики. Важно е, че тези практики се разпространяват на Европейско и световно ниво. Сега е подходящ момент да се коригират извлечените поуки и добрите практики в рамките на различните инструменти и контексти. Също толкова важно е идентифицирането на показатели и критерии, позволяващи цялостна оценка и оценка на въздействието на различните инструменти с оглед на по-доброто установяване на обосновка на тяхната стойност. Следва да се вземат в предвид както качеството на научните изследвания, така и въздействието на големите предизвикателствата към които са адресирани.

Натрупаният опит изисква повече усилия в посока на опростяване, хармонизиране и оперативната съвместимост. Ключови елементи в тази насока са опростените процедури, стандартните форми и инструменти, общите принципи в партньорската проверка, оценката и управлението на правата над интелектуалната собственост. Фокусът трябва да бъде не само върху частични елементи като допълващо финансиране или съвместните визити, но върху интегрирания подход за допълнителни дейности, което отразява общите интереси и взаимните ползи в транс-национално сътрудничество, както и осигурява свободно обращение и споделяне не само на средства, но и на по-важни знания, изследователи, инфраструктура и съоръжения.

Трябва да преминем от създаване на условия за трансгранично финансиране към трансгранична задействане на организации и програми. В същото време трябва да има гъвкавост в използването на (трансгранични) режима на финансиране, на множеството от средства за покриване на финансиране по национални участия, и един "отворен" подход към международното сътрудничество в рамките на широко дефинирани теми от общ интерес. Въпреки постигнатия напредък, ограниченията на национално ниво са все още силни. Въпреки това, общото впечатление е, че те могат да бъдат преодолени, ако тематични области срещнат интереса на участващите страни и взаимните ползи бъдат идентифицирани. Ролята на ЕК е важно на различни нива, т.е. в подобряването на опростеността, и оперативната съвместимост в рамките на различните инструменти, в споделянето на знания, опит и разпространение на елементите на добрите практики, за улесняване на връзките между различни източници на финансиране (рамкови програми, структурните фондове, Европейската инвестиционна банка и др.), но също така и в подкрепа на различни изследователски дейности и работа в мрежа в рамките на различните инициативи за партньорство.

Откриването на националните програми и реализирането на усилия и ресурси в публично-частните партньорства е голямо предизвикателство за държавите-членки, но като е всеизвестно съществува голям потенциал в публично-частните партньорства при справянето с големите предизвикателства чрез координиран, по-ефективен и ефикасен начин.

Съвместното програмиране е не само нов подход, но също така и нов начин на мислене, които трябва да бъде възприет на всички нива (институционално, програмно, национално, ЕС). Ключовите думи са: доверие, гъвкавост и отворено съзнание към новите идеи.